

Nárok na náhradu za ztrátu na výdělků

Zaměstnanec, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, není povinen vykonávat výdělečnou činnost, a to ani v případě, že by jeho pracovní schopnost zcela nezankla (došlo by k jejímu poklesu nejméně o 70 %, ale o méně než 100 %). Vzhledem k míře poklesu pracovní schopnosti se u takového zaměstnance nepředpokládá výkon soustavného zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti; zdrojem jeho příjmů již nemá být výdělek, nýbrž invalidní důchod, který mu byl přiznán. Na druhé straně právní předpisy nespojují přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně se zákazem výkonu pracovní činnosti. Vykonává-li zaměstnanec, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, po pracovním úrazu pracovní činnost, přísluší mu náhrada za ztrátu na výdělků při uznání invalidity ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem dosahovaným po pracovním úrazu s připočtením invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu; k výdělků takového zaměstnance po pracovním úrazu se nepřihlíží jen tehdy, dosahuje-li zaměstnanec tohoto výdělků zvýšeným pracovním úsilím ve smyslu ustanovení § 371 odst. 1 věty druhé zákoníku práce, resp. § 271b odst. 1 věty druhé zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015. Nevykonává-li však zaměstnanec, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, po pracovním úrazu pracovní činnost, a nemá-li proto žádný výdělek, uplatní se jako složky, které vymezují rozsah náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity), jen průměrný výdělek před vznikem škody na jedné straně a invalidní důchod pobíraný z téhož důvodu na straně druhé, a nepřihlíží se ani k (fiktivnímu) výdělků ve výši minimální mzdy, který je třeba zohlednit jen v případě zaměstnanců, kterým byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně a u kterých se vzhledem k nižší míře poklesu pracovní schopnosti (oproti zaměstnancům, kterým byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně) předpokládá, že budou i nadále vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost odpovídající jejich omezenému pracovnímu potenciálu a že zdrojem jejich příjmů bude kromě přiznaného invalidního důchodu též dosahovaný výdělek.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 21 Cdo 2341/2019-242, ze dne 15.1.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. M., narozeného dne XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. M.P., advokátkou se sídlem v Š., proti žalovanému B. se sídlem v XY, IČO XY, zastoupenému Mgr. M.Š., LL.M., advokátem se sídlem v O., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 25 C 3/2015, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. ledna 2019 č. j. 16 Co 199/2018-209, tak, že dovolání žalovaného se v části směřující proti výrokům rozsudku krajského soudu o náhradě nákladů řízení, o soudním poplatku a o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobce odmítá; v dalším se dovolání žalovaného zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Karviné dne 9. 1. 2015 domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradě za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti od 17. 12. 2011 do 8. 11. 2012 částku 2 448 Kč, na bolestném 6 000 Kč, na náhradě účelně vynaložených nákladů spojených s léčením 633 Kč a na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti 616 263 Kč, vše „s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % od následujícího dne po doručení žaloby do zaplacení“.

Žalobu zdůvodnil zejména tím, že byl u žalovaného zaměstnán na základě pracovní smlouvy jako horník, že dne 17. 12. 2011 utrpěl pracovní úraz, kdy na něj znenadání spadla „hydraulická pístnice sekce“, že mu v důsledku pracovního úrazu vznikla škoda „představovaná“ ztrátou na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, bolestným a účelně vynaloženými náklady spojenými s léčením a že tato škoda byla žalobci již uhrazena „pojišťovnou Kooperativa, Vienna Insurance Group“, „její výše však byla krácena o 5 %“, neboť žalovaný sice uznal odpovědnost za pracovní úraz, avšak „s poukazem na spoluzavinění žalobce“ ji krátil o 5 %. „Krácení náhrady škody“ považuje žalobce „za zcela nedůvodné a protizákonné“, neboť z jeho strany „nedošlo k prokazatelnému porušení právních ani bezpečnostních předpisů“, a proto se domáhá zaplacení rozdílu „mezi plnou a zkrácenou náhradou škody za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti“, náhradou bolestného a účelně vynaložených nákladů spojených s léčením. Náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti žalobce uplatňuje od 9. 11. 2012, odkdy je evidován jako uchazeč o zaměstnání u úřadu práce, jako „novou škodu“, jejíž výše činí „rozdíl mezi výdělkem, kterého by žalobce mohl dosáhnout jako horník v VI. kvalifikační třídě u společnosti XY.“, a minimální mzdou spolu s invalidním důchodem přiznaným žalobci.

Žalovaný namítal, že žalobce „spoluzavinil pracovní úraz“, neboť si v rozporu s § 17 odst. 1 vyhlášky č. [22/1989](#) Sb. „neověřil bezpečný stav na pracovišti“, že „uskutečněné krácení náhrad vyplacených žalobci v rozsahu 5 %“ bylo důvodné a že proto „žalobci nevznikl nárok na nezkrácenou částku náhrady škody na ztrátě na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, náhrady bolestného a účelně vynaložených výdajů“. Dále žalovaný uvedl, že nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti žalobci nevznikl, neboť „průměrný měsíční výdělek žalobce před vznikem pracovního úrazu neumožňuje žalobci dovolávat se tohoto nároku“, a že žalobce neprokázal, že nebyl pracovního úrazu, byl by zaměstnán u XY, že jeho zdravotní stav mu neumožňuje práce v dole a ani to, že „vyvíjí přiměřenou snahu dosahovat jakéhokoliv výdělků na trhu práce“, když je „veden jako uchazeč o zaměstnání na Úřadu práce“; současně vznesl námitku promlčení.

Okresní soud v Karviné částečným rozsudkem ze dne 15. 11. 2016 č. j. 25 C 3/2015-105 rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci 9 081 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 28. 2. 2015 do zaplacení. Vycházel mimo jiné ze zjištění, že žalobce byl u žalovaného zaměstnán jako horník, že dne 17. 12. 2011 utrpěl pracovní úraz, kdy při odchodu od sekce „XY“, kterou předtím rozebíral, ho zasáhla levá stojka sekce, u které došlo z nezjištěných příčin k pohybu a následnému pádu stojky na žalobce, že v příčinné souvislosti s tímto pracovním úrazem byl v pracovní neschopnosti od 17. 12. 2011 do 8. 11. 2012, že mu byl rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 10. 2012 přiznán invalidní důchod pro invaliditu I. stupně a od 1. 8. 2014 (správně od 11. 8. 2014) invalidní důchod pro invaliditu II. stupně, že od 9. 11. 2012 je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a že Kooperativa pojišťovna, a. s. zaplatila žalobci dne 25. 1. 2013, dne 20. 2. 2013, dne 6. 9. 2013 a dne 3. 1. 2014 náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, účelně vynaložené náklady spojené s léčením a bolestné, „přičemž bylo provedeno krácení o 5 %“, což činí celkem 9 081 Kč. Soud prvního stupně dále zjistil, že „v době vzniku úrazu žalobce již nebyla prováděna žádná manipulace s mechanizovanou výztuží“, ale že žalobce byl zraněn, když „došlo k neočekávanému a náhlému pádu hydraulické stojky sekce mechanizované výztuže“, a dovodil, že „žalobce v době úrazového děje neporušil právní nebo ostatní právní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ a že proto má „nárok na odškodnění předmětného pracovního úrazu v plném rozsahu“. Námitku promlčení soud prvního stupně posoudil jako nedůvodnou, neboť nároky se promlčují v dvouleté subjektivní lhůtě podle § 106 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, přičemž žalobce se o výši náhrady škody za předmětný pracovní úraz dozvěděl, „když mu žalovaný zaplatil krácenou náhradu“, a pokud jde o „náhrady zaplacené žalobci dne 3. 1. 2014“, promlčuje se nárok ve tříleté promlčovací lhůtě podle zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku. Uzavřel proto, že „žalovaný je povinen zaplatit žalobci krácené náhrady za odškodnění pracovního úrazu“, a uvedl, že „o zbývající

části nároku týkající se náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti u jiného zaměstnavatele od 9. 11. 2012 do 31. 12. 2014 ve výši 616 263 Kč a o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku“.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 4. 5. 2017 č. j. 16 Co 39/2017-133 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že „žalovaný neprokázal splnění podmínek ani pro částečné zproštění odpovědnosti za škodu“, neboť „žalobce v souvislosti s pracovním úrazem neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“, a to ani ustanovení § 17 odst. 1 vyhlášky Českého báňského úřadu č. [22/1989](#) Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při dobývání nevyhrazených nerostů v podzemí, neboť žalobce utrpěl úraz na konci směny, kdy se „vrátil do komory“ pro zapomenutý sekáč, kde na něj „spadla stojka, na které předtím nepracovali“ a k jejímuž pádu došlo kvůli chybějícímu čepu, přičemž „žalobci nelze důvodně vytýkat, že při návratu na pracoviště nezkontroloval, zda jsou stojky zajištěny čepy, neboť to bylo povinností předáka“.

Okresní soud v Karviné poté rozsudkem ze dne 15. 8. 2018 č. j. 25 C 3/2015-186 připustil změnu žaloby učiněnou podáním žalobce ze dne 15. 11. 2017, kterou se domáhal náhrady ztráty na výděлку po skončení pracovní neschopnosti od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2017 ve výši „831 313 Kč se zákonným úrokem z prodlení od následujícího dne po doručení rozšířené žaloby žalovanému do zaplacení“, a podáním žalobce ze dne 22. 6. 2018, kterou se domáhal náhrady ztráty na výděлку po skončení pracovní neschopnosti od 1. 11. 2017 do 31. 5. 2018 ve výši „187 409 Kč se zákonným úrokem z prodlení od následujícího dne po doručení rozšířené žaloby žalovanému do zaplacení“, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 1 592 468 Kč s 8,05% úrokem z prodlení ročně od 2. 4. 2015 do zaplacení z částky 573 746 Kč, s 8,05% úrokem z prodlení ročně od 1. 12. 2017 do zaplacení z částky 831 313 Kč a s 9% úrokem z prodlení ročně od 15. 8. 2018 do zaplacení z částky 187 409 Kč a zamítl žalobu v části, ve které se žalobce domáhal zaplacení 42 517 Kč s 8,05% úrokem z prodlení ročně od 2. 4. 2015 do zaplacení; současně rozhodl, že ve vztahu žalobce a žalovaného nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení a že žalovaný je povinen zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Karviné náklady řízení 99 539 Kč a soudní poplatek 80 077,50 Kč a rozhodl, že „soud po právní moci rozsudku zaplatí ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. M.P., advokátce se sídlem Š., odměnu a hotové výdaje 96 077 Kč z účtu Okresního soudu v Karviné“. Vycházel ze zjištění, že pracovní poměr mezi žalobcem a žalovaným vznikl dne 30. 3. 2006 a trval do 28. 2. 2008, opětovně pak vznikl dne 1. 2. 2010 a „skončil uplynutím sjednané doby trvání pracovního poměru ke dni 31. 1. 2012“, a to nejprve s místem výkonu práce „šachty v rámci XY“, poté „pracoviště firmy XY“, že žalobce pro žalovaného pracoval jako horník, že dne 17. 12. 2011 se žalobci přihodil u žalovaného pracovní úraz, za nějž „plně odpovídá žalovaný“, že žalobci byl rozhodnutím ze dne 30. 10. 2012 „přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, že „od 1. 8. 2014 došlo ke změně invalidity žalobce z invalidity prvního stupně na invaliditu druhého stupně“, že „od 10. 8. 2017 žalobce má přiznaný invalidní důchod třetího stupně“, že od 9. 11. 2012 je žalobce „veden evidenci uchazečů o zaměstnání“ a že pracovní úraz u žalobce zanechal „takové následky, které ho činí samy o sobě nezpůsobilým k výkonu práce horníka v 6. kvalifikační třídě“. Jako promlčené posoudil soud nároky na náhradu ztráty na výděлку po skončení pracovní neschopnosti uplatněné za měsíce listopad a prosinec 2012 s odůvodněním, že „nároky na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výděлку se promlčují ve dvouleté subjektivní promlčecí lhůtě“ s tím, že „promlčení nároku na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výděлку“ lze „odvíjet vždy jen od konce kalendářního měsíce, za který náhrada náleží“. Při stanovení průměrného výděлку před vznikem škody dospěl soud prvního stupně k závěru, že mezi ztrátou na výděлку, kterého žalobce dosahoval u žalovaného, a pracovním úrazem není vztah příčinné souvislosti, neboť důvodem ukončení pracovního poměru žalobce u žalovaného ke dni 31. 1. 2012 bylo uplynutí doby, na kterou byl pracovní poměr uzavřen, a proto se „průměrný výdělek před vznikem škody“ stanoví jako pravděpodobný výdělek, „který by žalobce

dosáhl při výkonu práce u XY, jako horník v 6. platové třídě“, „neboť s ohledem na produktivní věk žalobce lze předpokládat, že by nadále vykonával funkci horníka, ke které má předepsanou kvalifikaci a kterou splňoval i u žalovaného“. Od pravděpodobného výdělku „je nutno odpočítat invalidní důchod a 75 % stanovené minimální mzdy“ za dobu, „kdy žalobce pobírá invalidní důchod prvního stupně nebo druhého stupně“; za dobu, kdy má žalobce „poskytnutý plný invalidní důchod (třetího stupně) se minimální mzda neodpočítává“.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 22. 1. 2019 č. j. 16 Co 199/2018-209 změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jímž byla žalovanému uložena povinnost zaplatit „České republice na účet Okresního soudu v Karviné náklady řízení 99 539 Kč“, tak, že žalovaný je povinen zaplatit „České republice na účet Okresního soudu v Karviné na náhradě nákladů řízení spočívajících ve svědečném a znalečném částku 6 348 Kč“ a „na náhradě nákladů řízení spočívajících v odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobce částku 90 312 Kč“, v žalobě vyhovujícím výroku a ve výrocih o náhradě nákladů řízení mezi účastníky, o soudním poplatku a o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobce rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení, a žalovanému uložil „zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Karviné 100 % nákladů odvolacího řízení spočívajících v odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyni žalobce s tím, že výše těchto nákladů a podmínky splatnosti budou stanoveny samostatným usnesením okresního soudu“. Dospěl k závěru, že projednávanou věc je třeba posuzovat „podle zásad nepravé zpětné účinnosti (retroaktivity) podle právních předpisů platných a účinných v době, kdy nárok na náhradu za ztrátu na výdělků měl vznikat“; pokud se tedy žalobce domáhá náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 9. 11. 2012 do 31. 5. 2018 z důvodu pracovního úrazu ze dne 17. 12. 2011, řídí se základ nároku žalobce zákonem č. [262/2006](#) Sb., zákoníkem práce, ve znění účinném do 31. 12. 2012, „zatímco změny významné pro výši nároku na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výdělků se řídí zákonem č. [262/2006](#) Sb., zákoníkem práce, ve znění účinném v době, kdy nárok na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výdělků měl vznikat“. Námitku promlčení nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2015 proto odvolací soud posuzoval „podle zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníkem práce, ve znění účinném do 30. 9. 2015, resp. do 24. 11. 2015“ a „ustanovení § 609 až § 653 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 29. 12. 2016“, neboť „zákoník práce od 1. 1. 2014 výslovnou úpravu promlčení práva neobsahuje“. Uvedl, že v případě náhrady škody (újmy) na zdraví se uplatní pouze subjektivní tříletá promlčecí lhůta, přičemž promlčení nároků na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výdělků lze odvíjet vždy jen od konce kalendářního měsíce, za který náhrada náleží. Pokud k rozšíření žaloby o náhradu za ztrátu na výdělků za leden 2015 došlo podáním ze dne 15. 11. 2017, bylo tak učiněno „před uplynutím subjektivní tříleté promlčecí lhůty“, která mohla začít běžet nejdříve od 31. 1. 2015, a proto námitka promlčení nároků na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za měsíc leden 2015, stejně jako za měsíce únor 2015 až říjen 2015, není důvodná. Pokud jde o ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, souhlasil odvolací soud se závěrem soudu prvního stupně, že „podle okolností“ lze předpokládat, že „žalobce by byl - nebýt pracovního úrazu - i nadále (po 1. 2. 2012, resp. po skončení pracovní neschopnosti dne 8. 11. 2012) zaměstnán“. Protože ale „nebylo prokázáno, že by žalobce byl znovu (po skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou od 1. 2. 2010 do 31. 1. 2012) zaměstnán u žalovaného“, má „nárok na náhradu za ztrátu na výdělků, ale jen do výše průměrného výdělku, který by prokazatelně dosáhl u jiného zaměstnavatele, kdyby k pracovnímu úrazu nedošlo“, přičemž v případě žalobce je tímto průměrným výdělkem - s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žalobce, k jeho kvalifikaci, dosavadní praxi a k předpokládanému místu výkonu práce „pravděpodobný výdělek, který by žalobce dosáhl při výkonu práce horníka v 6. kvalifikační třídě u společnosti XY.“. Na rozdíl od soudu prvního stupně však odvolací soud dospěl k závěru, že v obdobích, kdy nařízení vlády č. [567/2006](#) Sb. neobsahovalo zvláštní sazbu minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy při omezeném

pracovním uplatnění zaměstnance, tedy i zaměstnanců, kteří byli poživateli invalidního důchodu, „platila i pro zaměstnance, kteří jsou poživateli invalidního důchodu, základní sazba minimální měsíční mzdy“, přičemž pro účely stanovení náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti je nutné vycházet z uvedeného nařízení vlády ve znění účinném v době, za kterou je náhrada za ztrátu na výdělků požadována. Od okamžiku, kdy byla žalobci přiznána invalidita třetího stupně, „není důvod od průměrného výdělků před vznikem škody odečítat jakýkoli výdělek po pracovním úraze (a to ani ve výši minimální mzdy)“, neboť při uznání invalidity třetího stupně není poškozený zaměstnanec povinen vykonávat jakoukoli výdělečnou činnost a „lze tedy hovořit o zániku pracovní schopnosti“.

Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, a to „v rozsahu všech výroků“. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že se průměrný výdělek žalobce před vznikem škody stanoví jako pravděpodobný výdělek, který by žalobce dosáhl při výkonu práce horníka v 6. kvalifikační třídě u zaměstnavatele XY Má za to, že průměrný výdělek žalobce pro účely výpočtu náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti by měl být stanoven „na základě výdělků žalobce u žalovaného, nikoliv na základě pravděpodobného výdělků u zaměstnavatele XY“, neboť „pokud by nedošlo k následkům předmětného pracovního úraze“, žalobce by nepracoval u XY, nýbrž u žalovaného. Dovolatel se domnívá, že v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny otázky, zda „promlčení nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, jehož základ se řídí zákoníkem práce ve znění platném do 31. 12. 2013 a běh promlčecí lhůty nároku započal nejdříve 1. 1. 2014, se řídí právní úpravou promlčení v zákoně č. [40/1964](#) Sb., nebo v zákoně č. [89/2012](#) Sb.“ a „zda zaměstnanci s přiznanou invaliditou 3. stupně náležejí náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve výši rozdílu mezi rozhodným výdělkem před vznikem škody a invalidním důchodem spolu s výdělkem dosahovaným po pracovním úraze, který má být stanoven nejméně ve výši minimální mzdy“, a to také v případech, kdy zdravotní stav zaměstnance „prokázán v řízení před soudem“ neodpovídá podmínkám pro přiznání invalidity 3. stupně. Dovolatel má za to, že pokud se základ nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti řídí zákoníkem práce ve znění účinném do 31. 12. 2012, měla by se podle stejné právní úpravy podle § 3036 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, posoudit i otázka promlčení, tedy jednotlivá měsíční plnění by se měla promlčovat ve dvouleté promlčecí lhůtě podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník; nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků je proto přinejmenším za období od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2015 promlčen. Za nesprávný rovněž dovolatel považuje závěr odvolacího soudu „ohledně neodečtení výdělků po pracovním úraze ve výši minimální mzdy od průměrného výdělků před vznikem škody“, neboť zákoník práce „pro účely výpočtu náhrady nepodmiňuje započtení výdělků dosahovaného po pracovním úraze tím, že zaměstnanci je přiznán jiný stupeň invalidity než 3. stupeň“, a proto je třeba od rozhodného výdělků žalobce odečíst minimální mzdu i za období, kdy mu byl přiznán 3. stupeň invalidity. Navíc zjištěný zdravotní stav žalobce a jeho zdravotní omezení „zjevně nepředstavují pokles pracovní schopnosti o nejméně 70 %, jak by odpovídalo invaliditě 3. stupně“.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalovaného odmítl nebo zamítl. „Zcela se ztotožňuje“ se závěry soudů obou stupňů týkajícími se průměrného výdělků pro účely náhrady škody, promlčení nároků i odpočtu minimální mzdy.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací [§ 10a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)] po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Nejvyšší soud dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu v části, ve které bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, o soudním poplatku a o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobce podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl, neboť dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení [§ 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.] ani proti usnesením, kterými bylo rozhodnuto o povinnosti zaplatit soudní poplatek [§ 238 odst. 1 písm. i) o. s. ř.], a ve vztahu k výroku rozsudku odvolacího soudu o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobce dovolání trpí vadami, pro které nelze v dovolacím řízení pokračovat [neobsahuje vymezení důvodu dovolání ani předpokladů jeho přípustnosti (srov. § 241a odst. 2 o. s. ř.)].

Nastoluje-li dovolatel otázku, zda je pro určení výše průměrného výdělku před vznikem škody „významné, zda by byl zaměstnanec po skončení pracovního poměru na dobu určitou nadále zaměstnán u původního nebo u jiného zaměstnavatele, jestliže pracovní poměr zaměstnance uzavřený s původním zaměstnavatelem na dobu určitou vykazoval znaky poměru na dobu neurčitou“, a namítá-li v této souvislosti, že „nebyť pracovního úrazu, žalobce by i v budoucnu pokračoval ve výkonu práce pro žalovaného za obdobných podmínek“, neboť by „opětovně uzavřeli dohodu o pokračování pracovního poměru po 31. 12. 2012 za obdobných podmínek“, a tedy že „pokud by nedošlo k následkům předmětného pracovního úrazu, žalobce by nepracoval u zaměstnavatele XY, nýbrž u žalovaného“, vyslovuje nesouhlas se skutkovým závěrem soudů obou stupňů, podle něhož „nebylo prokázáno, že by žalobce byl znovu (po skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou od 1. 2. 2010 do 31. 1. 2012) zaměstnán u žalovaného“, a uplatňuje tak jiný dovolací důvod než ten, který je – jako jediný přípustný – uveden v ustanovení § 241a odst. 1 větě první o. s. ř., podle něhož lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Na podkladě takové argumentace nelze učinit závěr o přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř., a není proto možné k ní přihlížet.

Závěr odvolacího soudu, že v případě, kdy lze podle okolností důvodně předpokládat, že by zaměstnanec postižený pracovním úrazem po skončení pracovního poměru na dobu určitou byl i nadále zaměstnán, avšak nebylo prokázáno, že by byl zaměstnán u dosavadního zaměstnavatele, má zaměstnanec nárok na náhradu za ztrátu na výdělkem jen do výše průměrného výdělku, který by prokazatelně dosáhl u jiného zaměstnavatele, kdyby k pracovnímu úrazu nedošlo, je navíc v souladu s ustálenou rozhodovací praxí odvolacího soudu [srov. závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2013 sp. zn. 21 Cdo 3299/2011, který byl uveřejněn pod č. 67 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2013, nebo (ve vztahu k obdobné právní úpravě v předchozím zákoníku práce a nařízení vlády č. [108/1994](#) Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony) odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 6. 2006 sp. zn. 21 Cdo 2023/2005 a z něj vyplývající právní závěr, že nebude-li zjištěno, že by poškozený zaměstnanec byl po skončení pracovního poměru na dobu určitou dále zaměstnán – kdyby nedošlo k pracovnímu úrazu – u téhož zaměstnavatele, nemá právo na náhradu za ztrátu na výdělkem vycházející z jeho příjmů u dosavadního zaměstnavatele v pracovním poměru na dobu určitou; majetkovou újmu vyvolanou pracovním úrazem tu lze vyjádřit jen pomocí takového výdělku, který by prokazatelně dosáhl při dalším zaměstnání u jiného zaměstnavatele a který v příčinné souvislosti s pracovním úrazem ztratil] a není důvod, aby rozhodná právní otázka byla posouzena jinak.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových

zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. – nepodléhá), že žalobce byl u žalovaného zaměstnán v pracovním poměru od 1. 2. 2010 jako horník, že pracovní poměr žalobce u žalovaného skončil uplynutím sjednané doby trvání pracovního poměru dne 31. 1. 2012, že dne 17. 12. 2011 utrpěl pracovní úraz, za který plně odpovídá žalovaný a pro který byl žalobce v pracovní neschopnosti od 17. 12. 2011 do 8. 11. 2012, že od 8. 11. 2012 byl žalobci přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, od 11. 8. 2014 pro invaliditu druhého stupně a od 10. 8. 2017 pro invaliditu třetího stupně, že od 9. 11. 2012 do přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně byl žalobce veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, že pracovní úraz zanechal u žalobce následky, které ho činí samy o sobě nezpůsobilým k výkonu práce „horníka v 6. kvalifikační třídě“, a že žalobce netrpí žádným obecným onemocněním, které by ho samo o sobě vyřazovalo z práce „horníka v čelbě“. Žalobce se domáhá náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 9. 11. 2012 do 31. 5. 2018. Žalovaný vznesl námitku promlčení.

Za tohoto skutkového stavu závisí napadený rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázek hmotného práva, jakou právní úpravou se řídí promlčení práv zaměstnance na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výdělku vzniklých po 31. 12. 2013, došlo-li k pracovnímu úrazu zaměstnance a vzniku práva na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti před 1. 1. 2014, a zda se pro účely stanovení výše náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) zaměstnance, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a který nevykonává pracovní činnost, považuje za jeho výdělek po pracovním úrazu výdělek ve výši minimální mzdy. Vzhledem k tomu, že první otázka dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu vyřešena a že druhá otázka dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu vyřešena ve všech souvislostech, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalovaného je v části směřující proti výroku rozsudku odvolacího soudu o věci samé podle § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalovaného není opodstatněné.

Právní teorie rozeznává pravou zpětnou účinnost právních předpisů (pravou retroaktivitu) a jejich nepravou zpětnou účinnost (nepravou retroaktivitu). O pravou zpětnou účinnost (pravou retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a práv a povinností účastníků z tohoto vztahu také v případech, kdy právní vztah, nebo práva a povinnosti z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. Pravá zpětná účinnost (pravá retroaktivita) není v českém právním řádu přípustná; její zákaz, který je pro oblast trestního práva hmotného vyjádřen v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, lze pro ostatní právní odvětví (včetně právní úpravy pracovněprávních vztahů) dovodit z čl. 1 Ústavy České republiky (srov. například právní názor uvedený v nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 28. 2. 1996 sp. zn. Pl. ÚS 9/95 uveřejněném pod č. [107/1996](#) Sb. a v nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997 sp. zn. Pl. ÚS 21/96 uveřejněném pod č. [63/1997](#) Sb.). Nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) oproti tomu znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároky z těchto vztahů vzniklé před účinností nového právního předpisu se spravují dosavadní právní úpravou (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2016 sp. zn. 21 Cdo 796/2014).

Z uvedeného pro projednávanou věc vyplývá, že základ nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za období od 9. 11. 2012 do 31. 5. 2018 způsobenou pracovním úrazem ze dne 17. 12. 2011 se řídí zákonem č. [262/2006](#) Sb., zákoníkem práce, ve znění účinném v době pracovního úrazu, zatímco okolnosti významné pro výši nároku na jednotlivá plnění náhrady za ztrátu na výdělku se posuzují podle zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění

účinném v době, kdy měl nárok na jednotlivá plnění vzniknout.

Z uvedených zásad je třeba vycházet i při posuzování žalovaným vznesené námitky promlčení práv žalobce na náhradu za ztrátu na výděлку z důvodu pracovního úrazu, která se sice jako taková nepromlčují, promlčují se však práva na jednotlivá plnění z nich vyplývající (srov. § 389 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 30. 9. 2015 a § 271t tohoto zákona ve znění účinném od 1. 10. 2015). Znamená to, že promlčení práv na jednotlivá plnění vyplývajících z nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti v době od 9. 11. 2012 do 31. 5. 2018 se řídí právní úpravou obsaženou v občanském zákoníku (srov. § 4 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném od 1. 1. 2012, který právní úpravu promlčení neobsahuje) ve znění účinném v době vzniku práv na jednotlivá plnění. Promlčení práv na tato plnění vzniklých žalobci v době od 9. 11. 2012 do 31. 12. 2013 se proto posuzuje podle ustanovení § 100-114 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2013 a promlčení těchto práv vzniklých žalobci v době od 1. 1. 2014 do 31. 5. 2018 se řídí ustanoveními § 609-653 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (s účinností od 30. 12. 2016 ve znění zákona č. [460/2016](#) Sb. a s účinností od 1. 1. 2018 ve znění zákona č. [303/2017](#) Sb.) – dále jen „o. z.“.

S právním názorem dovolatele, že pokud se základ nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti řídí zákoníkem práce ve znění účinném do 31. 12. 2012, měla by se podle stejné právní úpravy (tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku) vzhledem k ustanovení § 3036 o. z. posoudit i otázka promlčení práva na náhradu za ztrátu na výděлку za období od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2015, dovolací soud nesouhlasí.

Podle ustanovení § 3036 o. z. podle dosavadních právních předpisů se až do svého zakončení posuzují všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Obecné pravidlo obsažené v citovaném přechodném ustanovení zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, podle něhož se lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po účinnosti tohoto zákona, posuzují až do svého zakončení podle dosavadních právních předpisů, sleduje zásadu, že zákony nepůsobí nazpět (srov. důvodovou zprávu k zákonu č. [89/2012](#) Sb.). Dosavadními právními předpisy ve smyslu ustanovení § 3036 o. z. je třeba rozumět ty, které byly nahrazeny (zrušeny) zákonem č. [89/2012](#) Sb., občanským zákoníkem, zejména zákon č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. V posuzovaném případě se však uvedené přechodné ustanovení neuplatní, neboť (promlčecí) lhůty k uplatnění práv na jednotlivá plnění vyplývajících z nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti vzniklých v době od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2015 začaly běžet až po účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb. (nevznikla-li tato práva za účinnosti dosavadního zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, nemohly podle tohoto zákona ani začít běžet lhůty pro jejich uplatnění – srov. § 106 odst. 1 tohoto zákona) a tato práva se ani neřídí dosavadními právními předpisy (zejména zákonem č. [40/1964](#) Sb., občanským zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů), nýbrž – jak vyplývá z výše uvedeného – zákonem č. [262/2006](#) Sb., zákoníkem práce, ve znění účinném v době od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2015, kdy měl nárok na jednotlivá plnění vzniknout, a subsidiárně též (srov. § 4 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném od 1. 1. 2012) zákonem č. [89/2012](#) Sb., občanským zákoníkem. Závěr odvolacího soudu, že námitku promlčení nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1. 1. 2015 do 31. 10. 2015 je třeba posuzovat podle ustanovení § 609 až § 653 o. z., že došlo-li k rozšíření žaloby o náhradu za ztrátu na výděлку za leden 2015 (až říjen 2017) podáním ze dne 15. 11. 2017, bylo tak učiněno „před uplynutím subjektivní tříleté promlčecí lhůty“ podle zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (srov. § 619, § 620 odst. 1 a § 629 odst. 1 o. z.), a

že proto námitka promlčení nároků žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za měsíce leden 2015 až říjen 2015 není důvodná, je tudíž správný.

Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti vyjadřuje skutečnost, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání) snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za ztrátu na tomto výdělků je poskytnout přiměřené odškodnění zaměstnanci, který není schopen pro své zdravotní postižení způsobené pracovním úrazem (nemocí z povolání) dosahovat takový výdělek, jaký měl před poškozením. Škoda spočívající ve ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity je majetkovou újmou, která se stanoví – jak vyplývá z ustanovení § 371 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 30. 9. 2015 (dále též „zákoník práce“), popřípadě od 1. 10. 2015 z ustanovení § 271b zákoníku práce – zásadně ve výši rozdílu mezi průměrným výdělků zaměstnance před vznikem škody na straně jedné, a výdělků zaměstnance po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání s připočtením případného invalidního důchodu poskytovaného z téhož důvodu na straně druhé. Tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného zaměstnance a jeho neschopnost dosahovat pro následky pracovního úrazu (nemoci z povolání) stejný výdělek jako před poškozením. O vztah příčinné souvislosti mezi ztrátou na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) a pracovním úrazem (nemocí z povolání) se jedná pouze tehdy, vznikla-li tato škoda (došlo-li k poklesu nebo úplné ztrátě výdělků) následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání) [tj. bez pracovního úrazu (nemoci z povolání) by ztráta na výdělků nevznikla tak, jak vznikla].

Jednotlivé složky, které vymezují rozsah náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, jsou tedy průměrný výdělek před vznikem škody, výdělek dosahovaný po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, popřípadě invalidní důchod pobíraný z téhož důvodu. Výdělků, který je nepřesně označován jako výdělek dosahovaný po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, se rozumí – důsledně vzato – výdělek, který zaměstnanec dosahuje vzhledem ke snížení své pracovní schopnosti následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání) při výkonu méně placené práce po vzniku nároku na náhradu škody na výdělků nejen bezprostředně po úrazu (po zjištění nemoci z povolání), ale třeba i s časovým odstupem po pracovním úrazu (po zjištění nemoci z povolání). Rozdílem mezi průměrným výdělků před vznikem škody a poté dosahovaným nižším výdělků je vyjádřeno snížení pracovní způsobilosti zaměstnance a výše škody, která mu v důsledku toho vzniká.

Tato konstrukce ovšem může být funkční pouze za předpokladu, že zaměstnanec má skutečně možnost vykonávat jinou vhodnou práci (je-li taková práce k dispozici) a že je vůbec schopen a ochoten jinou méně placenou práci vykonávat. Pro některé situace, kdy zaměstnanec nedosahuje výdělek po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, zákon stanoví, co se považuje za výdělek po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání.

Podle ustanovení § 371 odst. 3 zákoníku práce (§ 271b odst. 3 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015 do 30. 9. 2018) náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity podle odstavce 1 přísluší i zaměstnanci, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání; za výdělek po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání se považuje výdělek ve výši minimální mzdy (§ 111). Pobíral-li zaměstnanec před tím, než se stal uchazečem o zaměstnání, náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, přísluší mu tato náhrada v takové výši, ve které mu na ni vzniklo právo za trvání pracovního poměru.

Uvedené ustanovení dopadá na situaci, kdy poškozený zaměstnanec, který po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání není schopen vykonávat dosavadní práci, nemůže nastoupit jiné zaměstnání, které by bylo pro něj vhodné z hlediska jeho schopností, kvalifikace a zdravotního stavu, jen pro nedostatek pracovních příležitostí, tedy situaci, kdy poškozený zaměstnanec má zájem využít

pracovním úrazem nebo nemocí z povolání sníženou (omezenou) pracovní způsobilost, avšak nemá možnost jej uskutečnit (tj. nastoupit vhodné zaměstnání) výlučně pro nedostatek pracovních příležitostí (tj. proto, že není volné místo, které by mohl zastávat). Z důvodu odpovědnosti za škodu vzniklou pracovním úrazem (nemocí z povolání) však nemůže být zaměstnanci, který pro následky pracovního úrazu (nemocí z povolání) není schopen konat dosavadní práci, uhrazena újma spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemůže po pracovním úrazu (po zjištění nemoci z povolání) mít příjem z vlastní výdělečné činnosti.

Z uvedeného v první řadě vyplývá, že výdělek ve výši minimální mzdy se nepovažuje za výdělek poškozeného zaměstnance po pracovním úrazu proto, že by šlo (mohlo jít) o následek pracovního úrazu. Důvod, proč je při určení náhrady za ztrátu na výděleku po skončení pracovní neschopnosti uvažováno s výdělkem ve výši minimální mzdy jako s výdělkem po pracovním úrazu, spočívá jen (a právě) v tom, že zaměstnanec, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, nedosahuje žádného výděleku (a to nikoliv z důvodu následků pracovního úrazu, ale v důsledku nedostatku vhodných pracovních příležitostí) a že žádný zaměstnanec, který by byl - kdyby to umožňoval stav trhu práce - zaměstnán v pracovním poměru nebo v právním vztahu založeném některou z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, nemůže dosahovat nižší mzdy, platu nebo odměny z dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, než kolik činí minimální mzda. Právní úprava uvedená v ustanovení § 371 odst. 3 věty první zákoníku práce (§ 271b odst. 3 věty první zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015 do 30. 9. 2018) tak vytváří fikci výše výděleku poškozeného zaměstnance po pracovním úrazu v případě, že zaměstnanec je v době vzniku práva na náhradu za ztrátu na výděleku veden v evidenci uchazečů o zaměstnání (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2019 sp. zn. 21 Cdo 4254/2018).

Nárok na náhradu za ztrátu na výděleku způsobenou pracovním úrazem má - jak vyplývá z ustanovení § 371 odst. 1 zákoníku práce (§ 271b odst. 1 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015) i zaměstnanec, který byl uznán invalidním. Zaměstnanec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 % [srov. § 39 odst. 1 zákona č. [155/1995](#) Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“)]. Jestliže pracovní schopnost zaměstnance poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně, v případě poklesu jeho pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, se jedná o invaliditu druhého stupně a nastal-li pokles pracovní schopnosti zaměstnance nejméně o 70 %, jde o invaliditu třetího stupně (srov. § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění). Pracovní schopností se přitom rozumí schopnost zaměstnance vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem; poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u zaměstnance před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (srov. § 39 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění). Zaměstnanec, který se stal invalidním následkem pracovního úrazu, má nárok na invalidní důchod, jehož výše se stanoví v závislosti na stupni invalidity podle ustanovení § 41 zákona o důchodovém pojištění.

Zaměstnanec, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, není povinen - jak správně uvádí odvolací soud - vykonávat výdělečnou činnost, a to ani v případě, že by jeho pracovní schopnost zcela nezankla (došlo by k jejímu poklesu nejméně o 70 %, ale o méně než 100 %). Vzhledem k míře poklesu pracovní schopnosti se u takového zaměstnance nepředpokládá výkon soustavného zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti; zdrojem jeho příjmů již nemá být výdělek, nýbrž invalidní důchod, který mu byl přiznán. Na druhé straně právní předpisy nespojují přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně se zákazem výkonu pracovní činnosti. Vykonává-li zaměstnanec, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, po pracovním

úrazu pracovní činnost, přísluší mu náhrada za ztrátu na výdělkem při uznání invalidity ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem dosahovaným po pracovním úrazu s připočtením invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu; k výdělkem takového zaměstnance po pracovním úrazu se nepřihlíží jen tehdy, dosahuje-li zaměstnanec tohoto výdělkem zvýšeným pracovním úsilím ve smyslu ustanovení § 371 odst. 1 věty druhé zákoníku práce, resp. § 271b odst. 1 věty druhé zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015 (srov. obdobně též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 1998 sp. zn. 2 Cdo 1233/97, uveřejněný pod č. 29 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2000, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2002 sp. zn. 21 Cdo 1661/2001).

Nevykonává-li však zaměstnanec, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, po pracovním úrazu pracovní činnost, a nemá-li proto žádný výdělek, uplatní se jako složky, které vymezují rozsah náhrady za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity), jen průměrný výdělek před vznikem škody na jedné straně a invalidní důchod pobíraný z téhož důvodu na straně druhé, a nepřihlíží se ani k (fiktivnímu) výdělkem ve výši minimální mzdy, který je třeba zohlednit jen v případě zaměstnanců, kterým byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně a u kterých se vzhledem k nižší míře poklesu pracovní schopnosti (oproti zaměstnancům, kterým byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně) předpokládá, že budou i nadále vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost odpovídající jejich omezenému pracovnímu potenciálu a že zdrojem jejich příjmů bude kromě přiznaného invalidního důchodu též dosahovaný výdělek. Uvedený závěr koresponduje i s ustálenou judikaturou dovolacího soudu k předchozí právní úpravě obsažené v zákoně č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, která explicitně nestanovila, zda a popřípadě v jaké výši zaměstnanci přísluší náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání plné nebo částečné invalidity), není-li zaměstnanec v době vzniku práva na náhradu zaměstnán a nedosahuje-li proto žádného výdělkem; tato judikatura přihlížela k (fiktivnímu) výdělkem ve výši minimální mzdy jen v případě zaměstnanců, kterým byla přiznána pouze částečná invalidita, která podle nynější právní úpravy odpovídá invaliditě prvního a druhého stupně (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2010 sp. zn. 21 Cdo 4932/2008 nebo rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2008 sp. zn. 21 Cdo 2822/2007, ze dne 11. 5. 2005 sp. zn. 21 Cdo 2168/2004 a ze dne 19. 4. 2016 sp. zn. 21 Cdo 312/2015 a z nich vyplývající závěr, že poškozenému zaměstnanci, který je poživitelem částečného invalidního důchodu a který vzhledem k situaci na trhu práce není schopen dosahovat výdělkem po pracovním úrazu, přísluší náhrada za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti, která se rovná rozdílu mezi jeho průměrným výdělkem před vznikem škody na straně jedné a minimální mzdou, resp. 75 % minimální mzdy s připočtením částečného invalidního důchodu na straně druhé).

V projednávané věci byl žalobci z důvodu poklesu pracovní schopnosti pro následky pracovního úrazu, který utrpěl v pracovním poměru u žalovaného dne 17. 12. 2011, přiznán od 8. 11. 2012 invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, od 11. 8. 2014 invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně a od 10. 8. 2017 invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Při určování výše náhrady za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) příslušející žalobci v době od 9. 11. 2012 do 9. 8. 2017, kdy byl poživitelem invalidního důchodu pro invaliditu prvního a posléze (od 11. 8. 2014) druhého stupně a kdy byl současně veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, proto odvolací soud správně a v souladu s výše uvedenými závěry považoval za výdělek žalobce po pracovním úrazu výdělek ve výši minimální mzdy ve smyslu ustanovení § 371 odst. 3 věty první zákoníku práce (§ 271b odst. 3 věty první zákoníku práce ve znění účinném od 1. 10. 2015 do 30. 9. 2018). V souladu se zákonem také odvolací soud určil výši náhrady za ztrátu na výdělkem příslušející žalobci v době od 10. 8. 2017 do 31. 5. 2018, kdy byl poživitelem invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně a kdy nevykonával pracovní činnost, jako rozdíl mezi průměrným výdělkem žalobce před vznikem škody a pobíraným invalidním důchodem, aniž by přihlížel k

(fiktivnímu) výdělků ve výši minimální mzdy.

Namítá-li dovolatel, že zjištěný zdravotní stav žalobce a jeho zdravotní omezení „zjevně nepředstavují pokles pracovní schopnosti o nejméně 70 %, jak by odpovídalo invaliditě 3. stupně“, zpochybňuje tím správnost pravomocného rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, kterým byl žalobci od 10. 8. 2017 přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a které bylo vydáno na podkladě posudku příslušné okresní správy sociálního zabezpečení o stupni invalidity žalobce [srov. § 5 písm. a) bod 1 a § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. [582/1991](#) Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů]. Takové rozhodnutí však v občanském soudním řízení o náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) zaměstnance nelze přezkoumávat a soudy z něj v projednávané věci naopak byly povinny vycházet (srov. § 135 odst. 2 o. s. ř.).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by byl postižen některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalovaného v části směřující proti výroku rozsudku odvolacího soudu o věci samé podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)